

Pere Vallmajó Perpiña*Plata. Les faules d'Isop*

1925

Coure repujat

46 cm Ø

Museu d'Art de Girona Núm. reg. 244.841 Fons d'Art

Diputació de Girona

Faula del «preciós» Vallmajó

Al coure de Pere Vallmajó, el primer que observes és la figura d'Isop, per descomptat. Però després et vas fixant en cadascuna de les dotze faules, comprimides en una imatge evocadora que o bé et transporta a una història coneguda o bé fa que t'interessis per quina mena de moral s'amaga rere l'antic relat. I, més tard, t'atures en la delicadesa extrema d'una cal·ligrafia discreta, clara, útil i bella alhora.

Ara les faules estan restringides pràcticament a un públic infantil, però hi va haver un temps en què eren el motor de reflexions filosòfiques que han perviscut al llarg de la història. Petites càpsules de sentit que ens han fet pensar des de fa més de vint-i-cinc segles, lliçons que romanen a la consciència de tots nosaltres com un ressort que engega el mecanisme. Costa imaginar la plata com una simple decoració, tot i que és molt probable, a aquestes alçades, que les mateixes faules siguin això: un element decoratiu.

Aquesta peça pesa més del que sembla en aparença. Vull dir que, quan la sospeses, et sorprèn que la plata, que havies vist només en fotografies, tingui tanta presència. Deu ser pel coure. Encara m'atreviria a dir més. Pel coure que ha emergit, com si l'operació del repussat hagués conferit al metall un pes específic superior al que tenia. Una càrrega simbòlica que procedeix del buidatge (si en podem dir així) i que fa que la presència (i el pes) augmentin precisament a causa de la filigrana artesanal. Repujar és «fer sortir a cops de martell un dibuix en relleu». És a dir, a diferència del que apreciava Miquel Àngel, no pas extreure del marbre la figura que hi jeu amagada (allò de foragitar tot el que sobra per fer visible el que ja hi era), sinó fer emergir del no-res, amb una tècnica depurada, allò que surarà per damunt de la superfície, fins aleshores plana. No soc un expert en aquest procés, però me'l puc imaginar. I m'embriaga tant l'emergència dels traços com la permanència de la superfície que no ha rebut l'impacte de la mà de l'orfebre, perquè és en aquesta barreja d'estrats on resideix l'esperit de la peça. I m'apassiona també pensar en aquesta mena de treball a la inversa, en l'exercici constant i delicat, intens i continuat, sobre el coure, que és dúctil i tenaç alhora. Mal·leable i durador.

Fer sortir a cops de martell. I què fa sortir Pere Vallmajó, l'home que va treballar a redós d'un noucentisme casolà i tan pulcre, i que va participar en la Comissió del Patrimoni Artístic i Arqueològic de Girona (que va salvar tantes obres d'art l'any 1936), que va posar les bases del Museu del Poble, al Palau Episcopal on ara hi ha el Museu d'Art? Què va fer emergir a la plata de coure?

Dotze faules d'Isop, repartides com si fossin les hores d'un rellotge al llarg de la circumferència, amb el poeta del VII aC presidint, al centre, una roda del temps, que és també un manual de conducta, com ho han estat les faules al llarg de tota la història, més de quatre-centes, atribuïdes a un grec potser tan inexistent (o de procedència tan confusa) com Homer. Hi ha, en aquesta plata, algunes de

les faules més conegudes (com la de la guineu que no les pot haver i diu que són verdes o com la de la cigala i la formiga), però també d'altres de menys populars, que amaguen una moralitat apta per a tots els temps. La del gall i la «preciosa» margarita, per exemple, en la qual el gall afamat troba una pedra preciosa en un femer i es lamenta que ell no vol bellesa sinó menjar i que ella, la margarita, faria més bona fi si l'hagués trobat un joier que no pas en aquell niu de merda.

Justament aquesta part —la representació de la faula— és una mostra clara de les influències de Vallmajó. Segur que coneixia l'obra del bibliòfil Ramon Miquel i Planas, que havia publicat facsímils dels clàssics catalans i la sèrie anomenada «Històries d'altre temps». Entre les seves edicions hi trobem, l'any 1907, *Les faules d'Isop. Text català i gravats reproduïts de dues edicions gòtiques el segle XVI*. La plata de coure de Vallmajó reproduïx amb una gran precisió i amb una notable semblança les il·lustracions originals. Només cal fixar-se en el mateix Isop, malgirbat i geperut, que té les mateixes característiques (i el mateix vestit, les protuberàncies dels genolls, el cabell embullat) que les de l'«Esopus» del XVI. I també una manera igual de moure les mans. O en la faula del gall que dèiem. Vallmajó reproduïx l'animal, sí, però sobretot la gemma al femer (en forma de roda), el tancat de la granja, la porta, la casa, el paisatge del fons. Són ben curioses aquestes similituds. Atorguen alhora a la peça de Vallmajó un afegit de valor artístic que em sembla ben remarcable. No es dedica «simplement» a il·lustrar les faules, sinó que ho fa seguint un criteri, un pla artístic. Us convido a recuperar els gravats i a comparar-los amb la plata de coure. És una experiència magnífica. Potser si Pere Vallmajó hagués trobat un «joier» que hagués valorat amb més estima aquella «pedra preciosa», si les circumstàncies haguessin estat unes altres, potser ara estaríem parlant d'un artista majúscul. Ens quedem amb la delícia del coure repujat.